

مقایسه‌ی وضعیت نیروی انسانی، مجموعه، فضا و بودجه‌ی کتابخانه‌های دانشگاه علوم

پزشکی تبریز با استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران*

کمال ابراهیمی^۱، شفیع حبیبی^۲، غلامحسین تسبیحی^۳

چکیده

مقدمه: کتابخانه‌ی دانشگاهی قلب دانشگاه محسوب می‌شود. سیر تحول فن‌آوری اطلاعات اهمیت آن‌ها را بیشتر از گذشته کرده است. کتابخانه‌ها برای سازگار شدن با تحولات جدید ملزم به شناسایی نقاط قوت و ضعف خود هستند. این تحقیق به ارزیابی وضعیت کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز پرداخته است و هدف آن شناسایی نقاط قوت و ضعف زیر ساخت اطلاع‌رسانی کتابخانه‌ها، آگاهی مسئولان و کمک به برنامه‌ریزان بخش آموزشی و پژوهشی است.

روش بررسی: در این تحقیق به مطالعه‌ی توصیفی ۸ کتابخانه‌ی دانشکده‌ای و یک کتابخانه‌ی مرکزی دانشگاه علوم پزشکی تبریز پرداخته شد. داده‌های این تحقیق با استفاده از چک لیست استخراج شده از معیارهای موجود در استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران از کتابخانه‌های دانشگاه، آموزش کل، امور مالی و حسابداری دانشگاه و دانشکده‌ها جمع‌آوری شد و در نرم‌افزار Excel مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. همچنین نتایج حاصل با توجه به معیارهای استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران مورد مقایسه قرار گرفت. برای روایی و پایایی چک لیست از معیارهای مطرح در استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران، چک لیست‌های قبلی و نظر متخصصان استفاده شد.

یافته‌ها: کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز از نظر نیروی انسانی ۸۹ درصد، از نظر مجموعه ۹ درصد، از نظر فضای کتابخانه‌ها ۶۹ درصد و از نظر بودجه، ۸۱ درصد استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران را رعایت کرده‌اند.

نتیجه‌گیری: وضعیت کتابخانه‌های دانشگاهی علوم پزشکی تبریز در مقایسه با استانداردها از نظر منابع در سطح پایین و از جهت نیروی انسانی، فضا و بودجه در وضعیت خوبی قرار دارد. برای بهره‌وری مناسب، لزوم ایجاد خط و مشی مدون و مصوب مجموعه گستر، تشکیل کمیته‌ی کتابخانه‌ها، متمرکز کردن فعالیت‌های کتابخانه‌ها، تشکیل فهرستگان کتابخانه‌های دانشگاه و درخواست بودجه‌ی مستقل و کافی برای برنامه‌ریزی‌های مدون کتابخانه‌ها در جهت رفع مشکلات کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز بسیار ضروری است.

واژه‌های کلیدی: استانداردهای مرجع؛ کتابخانه‌ها؛ کتابخانه‌های پزشکی.

نوع مقاله: تحقیقی

پذیرش مقاله: ۱۸/۶/۵

اصلاح نهایی: ۱۷/۱۲/۵

دریافت مقاله: ۱۷/۸/۱۵

ارجاع: ابراهیمی کمال، حبیبی شفیع، تسبیحی غلامحسین. مقایسه‌ی وضعیت نیروی انسانی، مجموعه، فضا و بودجه‌ی کتابخانه‌های

دانشگاه علوم پزشکی تبریز با استانداردهای کتابخانه‌های

دانشگاهی ایران. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۸۹؛ ۷ (۲): ۱۹۸-۱۸۷.

مقدمه

پیدایش دانشگاه‌ها و مدارس عالی به مفهوم کنونی آن در قرون وسطی بوده است و نخستین کتابخانه‌ی رسمی دانشگاهی به کتابخانه‌ی Sorbon پاریس در سال ۱۲۸۹ برمی‌گردد (۱). در ایران نخستین دانشگاه به معنای دقیق کلمه،

* این مقاله حاصل پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز بوده است.

۱. دانشجوی دکتری، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران. (نویسنده‌ی مسؤول)

Email: ebrahimi.k@gmail.com

۲. مربی، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

۳. دانشیار، کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

استانداردهای انجمن کتابخانه‌های دانشگاهی و پژوهشی (ACRL) به عنوان یک استاندارد پذیرفته شده جهانی پایه و اساس استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی و تخصصی ایران شده است که با الگوی‌گیری از این استاندارد، بهره‌گیری از نظر متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران و بررسی وضعیت کتابخانه‌های ایران، استانداردهایی در این زمینه‌ها و متناسب با وضعیت جامعه دانشگاهی ایران ارایه شده است. این استانداردها به عنوان مهم‌ترین معیار ارزیابی وضعیت کتابخانه‌ها در ایران بوده است و شامل ۸ استاندارد زیر است: اهداف و وظایف، سازمان و مدیریت، سازمان‌دهی، خدمات، نیروی انسانی، مجموعه، ساختمان و تجهیزات و بودجه.

دلیل انتخاب این عوامل در استانداردهای مختلف، نشانگر اهمیت این عوامل در پیشبرد اهداف کتابخانه است. این عوامل به عنوان عامل زیر ساختی مهم برای کتابخانه‌ها محسوب می‌شود هر چند که تاحدودی نقش آن‌ها با تحول فن‌آوری اطلاعات تغییر کرده است، اما بر اهمیت آن‌ها افزوده است به همین جهت در طی سال‌های اخیر ویرایش‌های مختلف این استانداردها تفاوت چندانی نداشته است.

معیارهای کیفی استانداردها شامل، اهداف و وظایف، سازمان و مدیریت، سازمان‌دهی و خدمات می‌باشد. که هر کدام ارزش و اهمیت خاص خود را دارند (۷-۱۱). ولی در این جا به دلیل تفاوت در نوع تحقیق مد نظر قرار نگرفته‌اند.

عوامل کمی استانداردها هم شامل نیروی انسانی، مجموعه، فضا و بودجه است که زیر از ساخت‌های کمی کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی به شمار می‌آیند.

نیروی انسانی متخصص کتابخانه به عنوان زنجیره مهم زیر ساخت کتابخانه مطرح شده است و افزایش فن‌آوری اطلاعات بر اهمیت آن افزوده است (۱۱-۱۳). کمک به آموزش، پژوهش و درمان در ساختار علوم پزشکی جزئی از وظایف کتابداران متخصص پزشکی محسوب می‌شود (۱۴، ۱۵). مجموعه‌ی کتابخانه به عنوان عامل مهم برنامه‌ریزی‌های کلان و خرد اطلاع‌رسانی (۱۶) و ارزشیابی میزان توسعه علوم بهداشتی است (۱۶-۱۸). فضای کتابخانه دیگر نه به عنوان یک محل نگهداری منابع بلکه به عنوان یک فضای آموزشی و پژوهشی

دانشگاه تهران است که در سال ۱۳۱۳ تأسیس شده است و ایجاد نخستین کتابخانه‌ی دانشگاهی، کتابخانه‌ی دانشکده حقوق در سال ۱۳۱۸ می‌باشد که میراث کتابخانه‌ی مدرسه عالی علوم سیاسی در سال ۱۲۹۹ بوده است (۲). دانشگاه علوم پزشکی تبریز نیز از نظر قدمت، تعداد دانشجویان و اعضای هیأت علمی یکی از دانشگاه‌های برتر علوم پزشکی کشور است که در سال ۱۳۲۶ تأسیس شده است (۳). این دانشگاه ۱۶ رشته کارشناسی، ۱۹ رشته کارشناسی ارشد، ۴۰ رشته دکتری تخصصی، ۴۲۹۵ دانشجو و ۵۷۲ عضو هیأت علمی دارد. توجه به تعداد رشته‌ها و تعداد دانشجویان می‌تواند حجم عظیم اطلاعاتی را که امروزه برای رفع نیازهای اطلاعاتی این تعداد لازم است، مشخص نماید. کتابخانه‌ی دانشگاهی به عنوان قلب دانشگاه نقش بسیار مهمی در زمینه‌ی رفع نیازهای آموزشی، پژوهشی و حتی درمانی این گروه از جامعه دانشگاه بر عهده دارد. ارزیابی وضعیت کتابخانه‌ها نقش مهمی در رشد کتابخانه‌ها ایفا می‌کند و مقایسه با استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی در این زمینه زیاد مورد استفاده قرار گرفته است.

در زمینه‌ی استانداردهای کتابخانه‌ای، تدوین استاندارد کتابخانه‌های دانشکده‌ای در آمریکا از تلاش‌های اولیه مربوط به تعیین اعتبار مؤسسه‌های آموزشی نشأت می‌گیرد. این مؤسسه‌ها راهنماها یا استانداردهایی برای ارزیابی و تعیین اعتبار سازمان‌های آموزشی تدوین کرده‌اند (۴). در دهه‌ی ۱۹۳۰، از این استانداردها برای شناسایی مؤسسات دریافت کننده اعانه از بنیاد Carnegie استفاده شد. هدف اصلی تدوین استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی در اکثر کشورها این است که مقامات خود را متقاعد سازند که کتابخانه‌ها به حمایت بیشتر نیاز دارند (۵). کمیته انجمن کتابخانه‌های دانشگاهی و پژوهشی (Association of College and Reserch Libraries) یا ACRL با مأموریت تجدید نظر در استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی تشکیل شد و ویرایش ۱۹۹۵ استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی، در سه مقوله‌ی کلی مجموعه‌ها، کتابداران، ساختمان و تجهیزات تدوین شده است (۵). ویرایش آخر این استاندارد در سال ۲۰۰۸ ارایه شده است اما تغییرات عمده‌ی آن در زمینه‌ی معیارهای کیفی بوده است (۶).

مرکزی و پزشکی فقط ۳ درصد منابع مورد نیاز دو کتابخانه را بر اساس استاندارد شامل می‌شود (۱۶).

آزاده در سال ۱۳۸۰ به بررسی کتابخانه‌های پزشکی کشور و مقایسه‌ی آن‌ها با استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران پرداخته است، نتایج نشان می‌دهد که ۴۲ درصد کتابخانه‌ها از نظر نیروی انسانی با استانداردها مطابقت دارند. در زمینه‌ی فضا، کتابخانه‌ها ۱۸ درصد استاندارد را نشان می‌دهد و در زمینه‌ی منابع کتابخانه‌ها، دارای ۱۱۸ کتابخانه ۱۳۶۱۵۶۶ جلد می‌باشد که ۱۰ درصد استاندارد را شامل می‌شود (۱۷).

حیدری و امید چهری در سال ۱۳۸۴ به بررسی وضعیت کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه از نظر نیروی انسانی و مقایسه‌ی وضع موجود با وضع مطلوب پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد که کتابخانه‌ی مرکزی دانشگاه علوم پزشکی بیشتر از استاندارد نیرو دارد و دانشکده‌ی پزشکی ۶۰ درصد استاندارد را داراست و بقیه‌ی کتابخانه‌ها کمتر از ۵۰ درصد از نیروهای مورد نیاز را دارند (۱۸).

جلالی در سال ۱۳۸۵ به بررسی وضعیت کتابخانه‌های دانشگاه رازی، علوم پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی کرمانشاه پرداخته است. نتایج بیانگر این است که از نظر مجموعه، دانشگاه علوم پزشکی ۱۴ درصد استاندارد، دانشگاه رازی ۱۸ درصد و دانشگاه آزاد ۱۱ درصد استاندارد را دارا است. از نظر فضا، دانشگاه پزشکی ۳۳ درصد، دانشگاه رازی ۲۲ درصد و کتابخانه‌ی دانشگاه آزاد اسلامی ۷ درصد استاندارد را به خود اختصاص داده است (۲۰).

با توجه به تحولات جدید، این ارزیابی‌ها در برنامه‌ریزی‌های جدید دانشگاه‌ها نقش زیاده‌تری یافته است. از این رو تحقیق حاضر در نظر دارد به بررسی وضعیت نیروی انسانی، مجموعه، فضا و بودجه کتابخانه‌ی‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز بپردازد و وضعیت موجود را با استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران مقایسه نماید. بیان این وضعیت منجر به ارائه راه‌کارهایی برای حل مشکلات و بهره‌وری مناسب از امکانات موجود می‌شود و می‌تواند مسؤولان را در سرمایه‌گذاری در زمینه‌ی کتابخانه‌ها متقاعد سازد. بررسی این

مطرح شده است (۱). عامل بودجه در استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی به عنوان عامل تأثیر گذار بر ثبات، رشد کتابخانه‌ها و اساس مدیریت معرفی شده است. برآورد بودجه در اداره کتابخانه نه تنها از اساسی‌ترین امور مدیریت است بلکه اصولی‌ترین وسیله‌ی نظارت بر خدمات کتابخانه نیز محسوب می‌شود. رفع نیازها و دستیابی به هدفها در چهارچوب بودجه امکان‌پذیر است و در حقیقت پایه و اساس سازمان کتابخانه به نیروی مالی آن بستگی دارد (۱۹).

بررسی وضعیت کتابخانه‌های دانشگاهی در آمریکا سابقه‌ی طولانی دارد. بررسی وضعیت کتابخانه‌های دانشکده‌ای ALS (The Academic Library Survey) آمریکا توسط مرکز ملی آمار آموزشی با بررسی آمار سال‌های ۱۹۶۶ و ۱۹۶۸ شروع شد. از آن پس در سال‌های ۱۹۶۸ تا ۱۹۸۵ به صورت تقریباً دو ساله انجام گرفته است. از سال ۱۹۸۸ بررسی وضعیت کتابخانه‌های دانشکده‌ای آمریکا به صورت منظم ادامه یافته است و از سال ۲۰۰۰ از وب برای گردآوری اطلاعات استفاده می‌شود. اطلاعات گردآوری شده از این آمارها، با اطلاعات سال‌های قبل، مقایسه و میزان رشد و یا رکود معیارهای مورد ارزیابی در بحث و بررسی قرار می‌گیرد. داده‌های گردآوری شده در این تحقیقات به وسیله‌ی سازمان‌های حمایت‌کننده کتابخانه‌ها، برنامه‌های اعتبارسنجی، مدیران کتابخانه‌ها، مدیران دانشکده‌ها و انجمن‌های مختلف کتابداری مورد استفاده قرار می‌گیرد (۱۵). در ایران نیز تحقیقات متعددی در زمینه‌ی ارزیابی وضعیت کتابخانه‌های دانشگاهی انجام گرفته است.

در این قسمت مختصری از تحقیقاتی که در زمینه‌ی کتابخانه‌های دانشگاهی انجام گرفته، ارائه شده است.

اعظمی ساردوئی در سال ۱۳۷۸ به بررسی وضعیت کتابخانه‌های تابعه‌ی دانشگاه علوم پزشکی کرمان و مقایسه آن با استانداردهای معتبر دانشگاهی پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد تعداد منابع موجود در کتابخانه‌های مورد بررسی در مقایسه با تعداد منابع مورد نیاز بر اساس استانداردها رقم بسیار پایینی است؛ به نحوی که مجموعه‌ی مورد نیاز کتابخانه‌های

$M =$ تعداد رشته‌های کارشناسی ارشد

$D =$ تعداد رشته‌های سطح دکتری

$V =$ تعداد کل مجموعه‌ی مورد نیاز کتابخانه

در این فرمول «مجموعه‌ی پایه»، رقمی ثابت و نمایانگر حداقل مجموعه‌ای است که باید هم‌زمان با گشایش هر واحد دانشگاهی در کتابخانه‌ی آن موجود باشد. این رقم برای رشته‌های مختلف به شرح ذیل است: ادبیات و علوم انسانی ۴۸۰۰۰ جلد، علوم اجتماعی ۴۰۰۰۰ جلد، علوم پایه ۳۲۰۰۰ جلد، فنی و مهندسی ۳۲۰۰۰ جلد، پزشکی ۴۰۰۰۰ جلد، هنر ۱۸۰۰۰ جلد، کشاورزی ۲۸۰۰۰ جلد است. مجموعه‌ی پایه‌ی کتابخانه‌های مرکزی باید بین ۴۰ تا ۸۰ هزار جلد باشد که در این جا ۴۰ هزار جلد منظور شده است.

به هر گونه مواد کتابخانه‌ای، اعم از فیلم، مجموعه اسلاید، نوار، نوار ویدیو، نرم افزار کامپیوتری، دیسک‌های نوری و مانند آن، در اصطلاح «جلد» گفته می‌شود به شرط این که به نحوی آماده‌سازی و سازمان‌دهی شده باشد و در مجموعه کتابخانه‌ی قرار گرفته باشد که استفاده از آن‌ها برای مراجعان امکان‌پذیر باشد. لازم است مجموعه‌ی کتابخانه پس از رسیدن به حد نصاب «کل مجموعه» در فرمول فوق، بنا به نوع و زمینه فعالیت موضوعی، بین ۲ تا ۶ درصد رشد سالانه داشته باشد (۷).

محاسبه‌ی فضا در استاندارد ۷، کتابخانه‌های دانشگاهی ایران به شرح زیر است، برای هر ۱۲۰ جلد کتاب یا معادل آن یک متر مربع، برای هر ۲۰ نشریه ادواری جاری یک متر مربع و به ازای هر ۸ کشوی برکه گردان (هر کشو با ظرفیت ۸۰۰ برکه) یک متر مربع فضا در نظر گرفته شود و فضای مطالعه باید گنجایش پذیرفتن ۲۰ درصد از تعداد کل دانشجویان در آن واحد را داشته باشد. همچنین به ازای هر نفر ۲/۵ متر مربع و به ازای هر میز تک نفره ۳ متر مربع فضا لازم است و متوسط فضا به ازای هر کارمند ۱۰ متر مربع است. فضای کل کتابخانه با افزودن ۲۵ تا ۴۰ درصد (برای فضاهای مانند راهروها، راه پلکان، آسانسورها و دستشویی‌ها) به فضای خالص آن محاسبه می‌شود که در این تحقیق ۲۵ درصد در نظر گرفته شد (۷).

موارد و برنامه‌ریزی در بهبود وضعیت موارد ذکر شده باعث افزایش بهره‌وری کتابخانه، سهولت استفاده از کتابخانه برای متخصصان و صرفه جویی در وقت پژوهشی محققان کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز می‌شود.

روش بررسی

این پژوهش از نوع توصیفی بوده است و از چک لیست برای گردآوری اطلاعات استفاده شده است. این اطلاعات، مربوط به کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۸۷ می‌باشد. روایی و پایایی چک لیست با استفاده از معیارهای ارایه شده در استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران و چک لیست‌های قبلی و نظرخواهی از متخصصان تأیید شده است. تعداد جامعه مورد مطالعه، شامل هشت کتابخانه‌ی دانشکده‌ای (پزشکی، پیراپزشکی، دندان‌پزشکی، داروسازی، بهداشت و تغذیه، پرستاری و مامایی تبریز، پرستاری و مامایی واحد مراغه و توانبخشی) و یک کتابخانه‌ی مرکزی است. معیارهای محاسبه، نیروی انسانی، مجموعه و فضای کتابخانه‌های دانشگاهی بر اساس استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران است.

محاسبه‌ی نیروی انسانی در استاندارد ۳ کتابخانه‌های دانشگاهی ایران از این قرار است، به ازای هر ۲۵۰ نفر دانشجو و استاد تمام وقت یا کسری از آن یک نفر کتابدار، به ازای هر ۲۵۰۰۰ جلد کتاب یا سایر منابع کتابخانه‌ای موجود در مجموعه یا کسری از آن، یک نفر کتابدار، به ازای هر ۲۵۰۰ جلد افزایش سالانه مجموعه و یا کسری از آن یک نفر کتابدار لازم است و میانگین نسبت مجموع کتابداران متخصص و کمک متخصص به کل کارمندان ۶۰ درصد است (۷).

محاسبه‌ی مجموعه در استاندارد ۴ کتابخانه‌های دانشگاهی ایران بر مبنای فرمول زیر انجام می‌گیرد:

$$V = 20000D + 3000M + 335U + 12E + 100F + \text{مجموعه پایه}$$

در این فرمول:

$F =$ تعداد اعضای هیأت علمی تمام وقت

$E =$ تعداد کل دانشجویان تمام وقت

$U =$ تعداد رشته‌های کارشناسی

فراهم آوری، سازمان‌دهی و بازیابی منابع پزشکی، لزوم استفاده از کتابداران متخصص را افزایش داده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که تعداد کارکنان مورد نیاز کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز در مقایسه با استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران در حد به نسبت خوبی است. کتابخانه‌های پزشکی ۵۶ درصد، پیراپزشکی ۱۲۰ درصد، دندان‌پزشکی ۱۵۰ درصد، داروسازی ۱۵۰ درصد، بهداشت و تغذیه ۶۰ درصد، پرستاری و مامایی ۱۲۵ درصد، پرستاری و مامایی مراغه ۶۷ درصد، توانبخشی ۶۷ درصد، کتابخانه مرکزی ۸۰ درصد و کل کتابخانه‌ها ۸۹ درصد موارد مورد نیاز استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران را دارا هستند (جدول ۲).

در زمینه‌ی مدیران کتابخانه‌ها، به غیر از کتابخانه‌های پرستاری و مامایی تبریز و مراغه و دندان‌پزشکی بقیه‌ی کتابخانه‌ها توسط کتابداران مدیریت می‌شوند. همچنین ۵۷ درصد نیروهای شاغل، نیروهای متخصص کتابداری و ۴۳ درصد نیروها، غیر متخصص بوده‌اند. بر اساس استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران، تعداد نیروهای متخصص کتابداری باید ۶۰ درصد نیروهای موجود در کتابخانه‌ها باشد (۷). در زمینه‌ی استاندارد ACRL، تعداد نیروی متخصص کمتر از ۴۰ درصد ذکر شده است (۸).

برای محاسبه‌ی بودجه کتابخانه‌ها، ۵ درصد از بودجه هزینه‌های جاری دانشکده‌ها برای کتابخانه‌های دانشکده‌ای و ۵ درصد از بودجه معاونت پژوهشی برای کتابخانه‌ی مرکزی در نظر گرفته شده است (۷). در قسمت یافته‌ها اطلاعات مربوط به نیروی انسانی، مجموعه، فضا و بودجه کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز در مقایسه با استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران ارایه شده است.

یافته‌ها

دانشگاه علوم پزشکی تبریز از نظر تعداد دانشجوی، اعضای هیأت علمی و رشته به عنوان یکی از دانشگاه‌های مهم و بزرگ کشور به حساب می‌آید (جدول ۱).

در این جدول تعداد رشته‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکتری، تعداد دانشجویان دانشکده‌ها، کل دانشگاه (کتابخانه‌ی مرکزی) و اعضای هیأت علمی ذکر شده است. محاسبه‌ی تعداد منابع در استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران، بر اساس این موارد صورت می‌گیرد. در این جدول رشته‌ی دکتری حرفه‌ای و عمومی در ردیف رشته‌های کارشناسی ارشد قرار گرفته‌اند. نیروی انسانی کتابخانه، عامل موفقیت برنامه‌های کتابخانه به حساب می‌آید. رشد روزافزون منابع پزشکی، تخصصی شدن،

جدول ۱: فراوانی مقاطع مختلف تحصیلی، تعداد دانشجویان و اعضای هیأت علمی

نام کتابخانه	رشته کارشناسی	رشته کارشناسی ارشد	رشته دکتری تخصصی	آمار دانشجویان	اعضا هیأت علمی
پزشکی	۰	۱۳	۲۴	۱۶۷۹	۳۸۰
پیراپزشکی	۵	۱	۰	۵۵۲	۳۰
دندان‌پزشکی	۰	۱	۹	۳۹۸	۴۰
داروسازی	۰	۱	۵	۳۴۴	۴۲
بهداشت و تغذیه	۴	۱	۱	۵۶۰	۲۹
پرستاری و مامایی	۳	۲	۱	۵۰۶	۲۹
پرستاری واحد مراغه	۳	۰	۰	۱۸۲	۸
توانبخشی	۱	۰	۰	۵۶	۱۵
کتابخانه مرکزی	۱۶	۱۹	۴۰	۴۲۹۵	۵۷۳

جدول ۲: نیروی انسانی مورد نیاز بر اساس استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران

نام کتابخانه	نیروی متخصص		نیروی کمک متخصص		سایر نیروها		نیروهای موجود	نیروهای مورد نیاز	تفاوت	درصد
	مورد موجود	مورد نیاز	مورد موجود	مورد نیاز	مورد موجود	مورد نیاز				
پزشکی	۰	۱	۵	۴	۰	۴	۵	۹	-۴	۵۶
پیراپزشکی	۱	۱	۳	۲	۲	۲	۶	۵	۱	۱۲۰
دندان پزشکی	۱	۱	۲	۱	۳	۲	۶	۴	۲	۱۵۰
داروسازی	۳	۱	۱	۱	۲	۲	۶	۴	۲	۱۵۰
بهداشت و تغذیه	۲	۱	۰	۲	۱	۲	۳	۵	-۲	۶۰
پرستاری و مامایی	۱	۱	۲	۱	۲	۲	۵	۴	۱	۱۲۵
پرستاری واحد مراغه	۰	۱	۰	۱	۲	۱	۲	۳	-۱	۶۷
توانبخشی	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۲	۳	-۱	۶۷
کتابخانه مرکزی	۵	۴	۲	۸	۹	۸	۱۶	۲۰	-۴	۸۰
کل	۱۴	۱۲	۱۵	۲۱	۲۲	۲۴	۵۱	۵۷	-۶	۸۹

۱۰ درصد، بهداشت و تغذیه ۱۳ درصد، پرستاری ۱۹ درصد، پرستاری و مامایی مراغه ۱۰ درصد، توانبخشی ۷ درصد، کتابخانه مرکزی ۱ درصد و کل کتابخانه‌های دانشگاه ۹ درصد استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران را دارا هستند (جدول ۳). همچنین از منابع کتابخانه‌ی، مجلات به عنوان یک منبع

مجموعه‌ی کتابخانه به عنوان یکی از عوامل مهم در موفقیت کتابخانه می‌باشد. یافته‌های تحقیق در مورد مجموعه‌ی کتابخانه‌های علوم پزشکی تبریز نشان می‌دهد که در مقایسه با استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران، کتابخانه‌ی پزشکی ۲ درصد، پیراپزشکی ۱۲ درصد، دندان پزشکی ۴ درصد، داروسازی

جدول ۳: فراوانی منابع موجود و مورد نیاز بر اساس استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران

نام کتابخانه	کل منابع موجود	کل منابع مورد نیاز بر اساس استاندارد ایران	تفاوت	درصد
پزشکی	۱۳۸۳۹	۶۱۷۳۶۴	-۶۰۳۵۲۵	۲
پیراپزشکی	۶۶۸۰	۵۴۲۹۹	-۴۷۶۱۹	۱۲
دندان پزشکی	۸۴۹۵	۲۳۱۷۷۶	-۲۲۳۲۸۱	۴
داروسازی	۱۴۸۷۴	۱۵۱۳۲۸	-۱۳۶۴۵۴	۱۰
بهداشت و تغذیه	۹۵۶۴	۷۳۹۶۰	-۶۴۳۹۶	۱۳
پرستاری و مامایی	۱۴۳۰۸	۷۵۹۷۷	-۶۱۶۶۹	۱۹
پرستاری و مامایی مراغه	۴۴۰۱	۴۳۹۸۹	-۳۹۵۸۸	۱۰
توانبخشی	۲۸۱۰	۴۲۵۰۷	-۳۹۶۹۷	۷
کتابخانه مرکزی	۱۰۰۷۵	۱۰۱۱۲۰۰	-۱۰۰۱۱۲۵	۱
کل کتابخانه‌های دانشگاه	۸۵۰۴۶	۲۳۰۲۴۰۰	-۲۲۱۷۳۵۴	۹

بودجه مهم‌ترین عامل برنامه‌ریزی برای مدیریت هر سازمان از جمله کتابخانه‌ها به شمار می‌آید. در زمینه بودجه‌ی کتابخانه‌ها، یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که پزشکی ۶۳ درصد، پیراپزشکی ۱۶۳ درصد، دندانپزشکی ۵۲ درصد، داروسازی ۵۱ درصد، بهداشت و تغذیه ۵۳ درصد، پرستاری و مامایی ۲۱۵ درصد، پرستاری و مامایی مراغه ۳۳ درصد، توانبخشی ۴۷ درصد و کتابخانه‌ی مرکزی ۴۵ درصد استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران را رعایت کرده‌اند و کل کتابخانه‌های دانشگاه دارای ۸۱ درصد استاندارد می‌باشند. موارد مربوط به هزینه‌های کتابخانه‌ها در جدول ۵ ارایه شده است.

بر اساس یافته‌ها، میانگین هزینه کتابخانه‌ها برای خرید کتاب حدود ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال بوده است. البته باید خاطر نشان کرد که خرید مجلات چاپی و الکترونیکی از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه برای تمامی کتابخانه‌ها صورت می‌گیرد که هزینه‌ی آن‌ها از اعتبارات سال ۱۳۸۵، ۳۰۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال بوده است که از این مبلغ ۱۱۶۰ میلیون ریال برای مجلات الکترونیکی و ۱۸۶۰ میلیون ریال برای مجلات چاپی دانشگاه هزینه شده است.

مهم تحقیقاتی و آموزشی به شمار می‌آیند که استاندارد مخصوص به خود را دارند. توجه به کمیت و کیفیت آن‌ها در دانشگاه‌ها ضروری است. دانشگاه علوم پزشکی تبریز دارای ۴۱۴ مجله اشتراکی لاتین، ۱۳۸ مجله لاتین غیر اشتراکی مرتب، ۷۹ مجله اشتراکی فارسی و ۶۷۰ مجله فارسی غیر اشتراکی منظم است. همچنین دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۹۹۷، ۲۴۹۳ مجله الکترونیکی اشتراک بوده است. در مقایسه با استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران، این دانشگاه با ۳۶۹۵ مجله چاپی و الکترونیکی ۱۰۲ درصد استاندارد را دارا بوده است.

فضای فیزیکی کتابخانه عامل موفقیت برنامه‌های آموزشی و پژوهشی کتابخانه محسوب می‌شود و ایجاد فضای مناسب برای منابع، مطالعه و آموزش از ارکان اساسی یک آموزش و پژوهش موفق به حساب می‌آید. یافته‌ها نشان می‌دهد که کتابخانه‌ی پزشکی ۱۶ درصد و کل کتابخانه‌های دانشگاه ۶۹ درصد استاندارد را رعایت کرده‌اند. در این استاندارد، کتابخانه‌ی مرکزی با ۱۷۳ درصد بیشترین فضا را با ۵۷۰۰ متر مربع به خود اختصاص داده است (جدول ۴).

جدول ۴: مقایسه‌ی فضای موجود و لازم بر اساس استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران

نام کتابخانه	فضای موجود	فضای لازم	تفاوت	درصد
پزشکی	۳۵۸	۲۱۹۴	-۱۸۳۶	۱۶
پیراپزشکی	۳۶۶	۹۴۶	-۵۹۱	۳۸
دندان‌پزشکی	۴۳۲	۹۴۸	-۵۱۶	۴۶
داروسازی	۵۶۰	۶۳۷	۱۳	۱۰۲
بهداشت و تغذیه	۵۶۰	۸۷۲	-۲۲۲	۷۵
پرستاری و مامایی	۴۵۰	۸۰۰	-۳۵۰	۵۶
پرستاری و مامایی مراغه	۱۴۰	۳۴۳	-۲۰۳	۴۱
توانبخشی	۲۵۸	۳۶۲	-۸۰	۷۸
کتابخانه مرکزی	۵۷۰۰	۳۲۹۹	۲۴۰۱	۱۷۳

جدول ۵: هزینه کتابخانه‌های دانشگاه

نام کتابخانه	هزینه کتاب	تجهیزات	نیروی انسانی
پزشکی	۶۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۲۹۳۶۰۰۰۰
پیراپزشکی	۶۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۹۰۰۰۰۰۰
دندانپزشکی	۸۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۲۶۲۴۰۰۰۰
داروسازی	۸۰۰۰۰۰۰	۱۷۰۰۰۰۰	۲۷۰۶۱۸۰۰۰
بهداشت و تغذیه	۴۰۰۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰۰	۱۳۱۹۰۳۰۰۰
پرستاری و مامایی تبریز	۶۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۱۸۷۰۰۰۰۰۰
پرستاری و مامایی مراغه	۲۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰۰	۷۴۰۰۰۰۰۰
توانبخشی	۳۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰۰	۶۹۰۰۰۰۰۰
کتابخانه مرکزی	۴۷۸۵۰۰۰۰	۲۰۸۵۰۰۰۰	۴۲۰۰۰۰۰۰۰

بحث

دانشگاه علوم پزشکی تبریز با میانگین ۶۹ درصد استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران از کتابخانه‌های دانشگاه علامه طباطبایی با ۲۱ درصد، دانشگاه تبریز با ۳۲ درصد، میانگین فضای کتابخانه‌های علوم پزشکی ایران با ۱۸ درصد، دانشگاه‌های علوم پزشکی رازی و دانشگاه آزاد اسلامی کرمانشاه، موقعیت بهتری دارند (۲۴، ۲۳، ۱۹). البته در این مقایسه باید وضعیت نامطلوب برخی کتابخانه‌های دانشکده‌ای مانند کتابخانه‌ی پزشکی که از نظر دانشجو و تعداد رشته‌ی بیشترین و بالاترین موقعیت را دارد، نادیده نگرفت. کتابخانه‌ی پزشکی با ۱۶ درصد استاندارد، موقعیت بسیار بدی دارد و باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

عامل بودجه تنها موردی از معیارهای استانداردها است که در اغلب تحقیقات به دلیل مشکلات محاسبه و مسایل مالی دانشکده و دانشگاه با وجود اهمیت بیشتر مورد بی‌توجهی قرار گرفته است، بر اساس استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران ۵ درصد از بودجه جاری (غیر از اعتبار و هزینه‌های نیروی انسانی) دانشکده‌ها باید به کتابخانه‌ها اختصاص یابد (۷). تحقیق در مورد وضعیت کتابخانه‌های دانشگاه علامه طباطبایی تهران نشان می‌دهد که بودجه‌ی کتابخانه‌ها فقط ۱/۲ درصد کل بودجه دانشگاه (۲۰ درصد استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران) را شامل شده است (۲۴). تحقیق در مورد بررسی وضعیت کتابخانه‌های واحدهای دانشگاهی منطقه پنج

با توجه به این که عوامل موجود در استانداردها با توجه به تعداد دانشجویان، رشته‌ها، اعضای هیأت علمی و سایر عوامل تعیین می‌شود از این رو مقایسه بین استانداردها مشکل سال تحقیق، دانشگاه‌های بزرگ و کوچک و همچنین سایر عوامل وابسته را از بین می‌برد و نیروی انسانی، مجموعه، فضا و بودجه هر دانشگاه را بر اساس معیارهای موجود در همان دانشگاه می‌سنجد. به همین جهت استانداردها امکان مقایسه را فراهم می‌آورد. مقایسه تحقیقات دانشگاه علوم پزشکی تبریز با دانشگاه‌های دیگر نشان می‌دهد که کتابخانه‌های علوم پزشکی تبریز با ۸۹ درصد از نظر استاندارد نیروی انسانی کتابخانه‌های دانشگاهی ایران از دانشگاه علوم پزشکی تهران با ۸۵ درصد، دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور با ۴۲ درصد، دانشگاه آزاد منطقه‌ی ۵ تهران با ۱۲ درصد، دانشکده پزشکی کرمانشاه با ۶۰ درصد و دانشگاه تبریز با ۸۳ درصد موقعیت بهتری دارد (۲۳-۲۰، ۱۷).

مطالعه‌ی نتایج مربوط به مجموعه کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز در مقایسه با تحقیقات دیگر نشان می‌دهد که دانشگاه علوم پزشکی تبریز به عنوان یک دانشگاه بزرگ و مطرح ایران در مقایسه با سایر کتابخانه‌های دانشگاهی موقعیت مناسبی ندارد. در مقایسه با استاندارد فضای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران بررسی‌ها نشانگر این است که کتابخانه‌های

آموزشی کتابداران پزشکی در عصر اطلاعات بهره برد. در زمینه‌ی مجموعه، کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز ۹ درصد استانداردها را دارا هستند که ضعیف‌ترین درصد را در میان استانداردها مورد مطالعه شامل می‌شود. علاوه بر آن اهمیت منابع الکترونیکی (۲۶، ۲۵)، نقاط ضعف این منابع (۲۸، ۲۷) و مسایل مربوط به آرشوسازی منابع پیوسته اشتراکی (۳۰-۲۹) مهم‌ترین مشکل در زمینه‌ی مدیریت کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز و حتی کشور به شمار می‌آید و عدم توجه در این زمینه کتابخانه‌ها را در طولانی مدت با چالش روبه‌رو خواهد کرد و موقعیت خود را از دست خواهند داد. در رابطه با بودجه مشکل عمده علاوه بر کسری آن، مشخص و مستقل نبودن بودجه کتابخانه‌های ذکر شده است. باید توجه کرد که بودجه اصولی‌ترین وسیله نظارت بر فعالیت‌های کتابخانه است و مهم‌ترین عامل برنامه‌ریزی برای مدیریت هر سازمان از جمله کتابخانه‌ها به شمار می‌آید و مدیر را در کنترل و سلامت مالی کتابخانه کمک می‌کند. برآورد بودجه در اداره کتابخانه، نه تنها از اساسی‌ترین امور مدیریت است بلکه اصولی‌ترین وسیله نظارت بر خدمات کتابخانه نیز محسوب می‌شود، از این رو باید برای کتابخانه‌ها بودجه‌ی مستقل در اعتبار هزینه‌های جاری دانشکده تعریف شود؛ چرا که اگر کتابخانه‌ها اطلاع دقیقی از میزان بودجه‌ی خود داشته باشند، بهتر می‌توانند نسبت به انتخاب و تهیه مواد کتابخانه اقدام کنند. از این رو مراعات کردن استانداردهای این کتابخانه‌ها راه مطمئنی جهت کاستن از هزینه‌ها، جلوگیری از اتلاف نیروی انسانی و ارتقای سطح خدمات به مراجعان است. مراعات کردن استانداردها دو اصل مهم سازگاری سیستم‌ها و اشتراک منابع را که زیر بنای نوین کتابخانه‌های با کیفیت بالا محسوب می‌شود، تحقق می‌بخشد.

پیشنهادها

۱. ارایه‌ی خط مشی مدون و مصوب از سوی معاونت پژوهشی و کتابخانه‌ی مرکزی برای تمام کتابخانه‌های دانشگاه جهت هماهنگ سازی فعالیت‌های کتابخانه‌های دانشگاه
۲. تشکیل کمیته کتابخانه در تمام دانشکده‌های دانشگاه علوم

دانشگاه آزاد اسلامی و مقایسه آن‌ها با استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران نشان می‌دهد که بودجه‌ی این کتابخانه‌ها، ۴۳/۷۵ درصد با استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران مطابقت دارند (۲۱). این میزان برای دانشگاه علوم پزشکی تبریز ۸۱ درصد استاندارد (۴) درصد بودجه جاری دانشکده‌ها) را نشان می‌دهد.

نتیجه‌گیری

نقش هر یک از عوامل ۸ گانه زیر ساخت اطلاع‌رسانی کتابخانه در جامعه امروزی برای سازگاری کتابخانه‌ها بسیار مهم شده است. برخورداری کتابخانه از سازمان و ساختار مشخص موجب مدیریت مناسب کتابخانه، انسجام فعالیت‌ها و بهره‌وری در استفاده از منابع کتابخانه‌ای می‌شود (۷). سازمان‌دهی باعث ایجاد ارزش افزوده برای اطلاعات می‌گردد و میزان استفاده را گسترش می‌دهد (۱۰، ۷). تحقیق اخیر و تحقیقات گذشته نشان می‌دهد که مشکل تدوین خط مشی مدون و مصوب به عنوان عامل هماهنگ ساز فعالیت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی هنوز زیاد مورد توجه قرار نگرفته است و بسیاری از مشکلات کتابخانه‌ها به این مسأله مربوط است. ترسیم و تدوین این اهداف و وظایف به عنوان یک عامل مهم در جلوگیری از اتلاف وقت نیروی انسانی و هزینه تلقی می‌شود و تصمیم‌گیری در بخش‌گزینه‌ش و تهیه مواد را ساده می‌کند و بر نحوه‌ی شروع، اداره و گسترش بخش‌ها اثر عمیق می‌بخشد (۶). در زمینه‌ی معیارهای کمی (نیروی انسانی، مجموعه، فضا و بودجه) هم قابل ذکر است که در زمینه‌ی نیروی انسانی (با ۸۹ درصد استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی) و فضا (با ۶۹ درصد) موقعیت کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز تا حدودی قابل قبول است و در کل دانشگاه‌های علوم پزشکی و دانشگاه افزایش نیروی متخصص را در طول سال‌های اخیر شاهد هستیم. به دلیل اهمیت نقش مهم کتابداران پزشکی در زمینه‌ی آموزش، پژوهش و درمان، این مسأله بسیار مهم ارزیابی می‌شود و توجه بیشتر را می‌طلبد که بهتر است با مدیریت مناسب و تمرکز فعالیت‌های کتابخانه‌های پزشکی مانند خرید، آماده‌سازی و ... بهتر به توان از نقش

عنوان مهم‌ترین عامل نظم‌دهی به فعالیت‌های کتابخانه
۵. آرشیو سازی منابع دیجیتالی (بیشتر این عملکرد باید از طرق
وزارت صورت گیرد ولی در کل همه‌ی دانشگاه‌های کشور نیز
ملزم به پیگیری آن‌ها هستند.)
۶. ایجاد یک مرکز ملی برای آرشیوسازی منابع پزشکی
پیوسته.

پزشکی تبریز که نقش، حمایت و هدایت کننده را در کتابخانه
ایفا می‌نماید.
۳. هماهنگ سازی خرید و آماده سازی منابع کتابخانه‌های
دانشگاه در جهت صرفه جویی در هزینه‌ها و ایجاد سرعت عمل
در فعالیت‌های کتابخانه.
۴. پیشنهاد بودجه‌ی مالی مستقل برای کتابخانه‌های دانشگاه به

References

- Haghighi M. University Libraries. In: Haghighi M, Editor. Library and Information Sciences Encyclopedia. 2th ed. Tehran: National Library and archive; 2005. p. 1462-81. [In Persian].
- Rajabi M. Iran Libraries. In: Rajabi M, Editor. Library and Information Science Encyclopedia. 1st ed. Tehran: National Library and archive; 2002. p. 385-419. [In Persian].
- Daneshvarz A. Tabriz University of Medical Science Faculty Directory. Tabriz: Medical Science University; 2004. [In Persian].
- Lynch B. Research as a Basis of the Development of Standard for Library. Trans. Dayani MH. Tehran: National Library; 1994. p. 172-8
- Neshat N. Standard and Standardization in Library and Information Science. In: Library and Information Science Encyclopedia. 2nd ed. Tehran: National Library and archive; 2002. p. 164-7. [In Persian].
- ACRL. Association of College & Research Libraries Guidelines for Academic Status for College and University Librarians [Online]. 2008; Available from: URL: <http://www.ala.org/>
- Taavani S. Iranian University Libraries Standards. Tehran: National Library; 2002. p. 1-45.
- ACRL. Standard for College Libraries [Online]. 1995 [cited 1997]; Available from: URL: <http://www.dise.biblioteca.udem.edu.mx>.
- Youxiang Z, Jiying H. Development and Utilization of Medical Information Resources in Chan Trans. Zarehzadeh F. Tehran: National Library; 2006. p. 190-9
- Soubdakhsh L, Farzin F. Medical Librarians in Current Age: Learning and Research Rules Quarterly Ketab 2006; 66(2): 171-80. [In Persian].
- Iranian Research Organization for Science and Technology. National Information Report [Online]. 2008; Available From: URL: <http://www.irandoc.ac.ir/>.
- Ahangari M. Tehran University Libraries Special Staff Survey. Payameh ketabkhaneh 2000; 10(2): 16-22.
- Brodsky K. If You Build Will They Come? Using a New Library Building to Establish a Culture of Marketing. The Reference Librarian 2004; 39(82): 183-96.
- Mortazaeifard F. Libraries Budget. Tehran: Library and Information Science Encyclopedia; 2002. p. 512-8.
- ACRL. Association of College & Research Libraries Guidelines for Academic Status for College and University Librarians [Online]. 2008; Available from: URL: <http://www.ala.org/>.
- Azamisurdui M. Kerman Medical University Libraries Survey and Comparison with Iranian University Libraries. Peyameh Ketabkhaneh 1999; 9(3): 12-21. [In Persian].
- Azade F. Iran Medical Libraries and comparison with Iranian University Libraries Standards. Proceedings of the Library and Information Science efficiency Conference Ketabdar; 2001; Tehran; Iran; 2001. p. 187-95.
- Heydari G, OmidChehri A. Kermanshah University Libraries Staff Survey and Comparison with Iranian University Standards. Ketabdary Va Etelarasani 2005; 39(43): 59-78
- Monfared A. Medical University Libraries Sources and Comparison with Faculty Progress. Quarterly Ketab 1994; 5(3-4): 52-65. [In Persian].
- Jalali B. Razi, Kermanshah Status Medical and Azad University Libraries Survey and Comparison with Iranian University Standards. Quarterly Ketab 2006; 17(3): 39-48. [In Persian].
- Akbari A. Azad University Libraries Status Survey and Comparison with Iranian University Standards. Ketabdary Va Etelarasani 2003; 24(4): 139. [In Persian].

22. Atayi A. Tehran University Libraries Staff Survey and Comparison with draft Iranian University Standards. Payam Ketabkhaneh 2002; 12(3-4): 59-64.
23. Raeof Kazemi M. Tabriz University Libraries Service Survey and Proffer Fit Way 24. [MSc Thesis]. Tabriz, Management and Planning Organization East Azarbaijan, Education Management; 2003.
24. Sahi R. Allameh Tabataba'i University Libraries Survey and Comparison with Draft Iranian University Standards [Msc Thesis]. Tehran. Open University, Science and Research Branch, 1996.
25. Line BM. The case for retaining printed LIS journals. Trans. Emami N. Tehran: National Library; 1999. p. 53-44.
26. Kousha k. Digital libraries. In: Khosravi F, Editor. Library and information science encyclopedia. Tehran: National Library and Archive, 2005. p. 1481-91. [In Persian].
27. Pam G. Web Harvesting and guidelines to support collecting and managing web resources for long term preservation resources. Tehran: National Library; 2006. P. 360-7.
28. Terry K, Digital dark age ? challenges in the preservation of electronic in information. proceedings of the 63 RD IFLA Council and general conference; 1997 Aug 16-21; Amsterdam, Netherlands; 1997.
29. Roders JM, Piejute G, Plas E. Preservation of digital heritage: method and problem analyses. Trans. Shadan Poor F. Tehran: National Library and Archives, 2005. p. 105-12.
30. Afshar E. Collection management In: Afshar E, Editor. Library and information science encyclopedia. Tehran: National Library and Archive, 2005. p. 1703-8. [In Persian].

A Research on Tabriz University of Medical Sciences Libraries Staff, Collection, Space and Budget Comparison with Iranian University Libraries Standards*

Kamal Ebrahimi¹; Shafi Habibi²; Gholamhossein Tasbihi, PhD³

Abstract

Introduction: Academic libraries are famous to be the hearts of universities, with the ever increasing importance of the evaluation of information technologies in academic centers, and libraries need to evaluate their status to accord with these conditions. The aim of this research is to provide an evaluation relating to the conditions of Tabriz University of Medical Science Libraries, and collecting information concerning the university libraries strengths and weaknesses data substructure, plus cumulating adequate information to help authorities who are in the research and educational planning educations of the university.

Methods: The study is a descriptive one which has been fulfilled in on main academic library and eight related faculty libraries in Tabriz University of Medical Sciences. The data was collected from General Education Office, Financial and Accounting Departments of the Tabriz University of Medical Sciences and colleges in the campus. Data has been analyzed in Microsoft Excel software and compared with Iranian University Libraries Standards.

Results: Findings show that Tabriz University of Medical Sciences Libraries follow 89% of Iranian University Libraries Standard. Regarding collection, university libraries have 11% of Iranian University Libraries Standard. About libraries space, 69% followed Iranian University Libraries Standard. In respect to budget, libraries have 81% of Iranian University Libraries Standard.

Conclusion: Tabriz University of Medical Sciences status in comparison with collections section standards, seems to be very low and in comparisons with staff, space and budget is in good status, thus it is necessary to write and follow policies regarding collection development, library committee for centralizing libraries activities throughout the university, and allocation independent financial substantial budget for planning and developing Tabriz University of Medical Sciences Libraries.

Keywords: Reference Standards; Libraries; Libraries, Medical.

Type of article: Original Article

Received: 6 Nov, 2008

Accepted: 27 Aug, 2009

Citation: Ebrahimi K, Habibi Sh, Tasbihi Gh. A Research on Tabriz University of Medical Sciences Libraries Staff, Collection, Space and Budget Comparison with Iranian University Libraries Standards. Health Information Management 2010; 7(2): 198.

* The article was extracted from MSc Thesis.

1. PhD Student, Medical Library and Information Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

(Corresponding Author) Email: ebrahimi.k@gmail.com

2. Lecturer, Medical Library and Information Sciences, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

3. Associated Professor, Library and Information Sciences, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.